



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 17 stycznia 2017 r.

Pozycja 19

POSTANOWIENIE z dnia 3 listopada 2016 r. Sygn. akt Ts 160/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M. i J.K. w sprawie zgodności:

art. 527 § 1 w zw. z art. 530 w zw. z art. 1 oraz art. 530 w zw. z art. 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380, ze zm.) z art. 2, art. 64 ust. 3 oraz art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 lipca 2016 r. (data nadania) M. i J.K. (dalej: skarżący) wystąpili o zbadanie zgodności art. 527 § 1 w zw. z art. 530 w zw. z art. 1 oraz art. 530 w zw. z art. 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2016.380, ze zm.; dalej: kc lub kodeks cywilny) z art. 2, art. 64 ust. 3 oraz art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Dnia 2 lutego 2006 r. ojciec skarżących zawarł z nimi umowy darowizny, m.in. udziałów we współwłasności nieruchomości. W związku z tym, że zalegał on z tytułu zobowiązań podatkowych, Skarb Państwa, reprezentowany przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w Z., wystąpił przeciwko skarżącym z pozwem, żądając uznania umów za bezskuteczne w stosunku do niego. Wyrokiem z marca 2014 r. Sąd Okręgowy w S. uwzględnił powództwo i uznał umowy darowizny za bezskuteczne względem Skarbu Państwa. Wyrokiem ze stycznia 2015 r. Sąd Apelacyjny w Ł. (dalej: Sąd Apelacyjny w Ł.) oddalił apelację skarżących. Postanowieniem z marca 2016 r., doręczonym skarżącym 25 kwietnia 2016 r., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej skarżących do rozpoznania.

Zdaniem skarżących art. 527 § 1 w zw. z art. 530 w zw. z art. 1 i art. 530 w zw. z art. 1 kc w zakresie, w jakim „dopuszczalne jest ich stosowanie do należności publicznoprawnych w postaci zobowiązań podatkowych”, są niezgodne z art. 2, art. 64 ust. 3 oraz art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji. W przekonaniu skarżących zakwestionowane przepisy kodeksu cywilnego „pozwalają na ograniczenie, a nawet pozbawienie obywatela

jego własności bez wyraźnego przepisu ustawy” (art. 64 ust. 3 Konstytucji); „polegają na stosowaniu analogii w sposób sprzeczny z powszechnie przyjętymi, tradycyjnymi regułami tej metody prawniczej i dobrego prawa w ogólności – zakazu stosowania obowiązków (ingerencji w prawa podmiotowe) oraz zakazu rozszerzania wyjątków” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji); „wprowadzają ingerencję w podstawowe ekonomiczne prawo obywatelskie poza demokratyczną procedurą ustawodawczą (w procesie sądowego stosowania prawa w sprawach indywidualnych), w sposób niezapewniający obywatelom możliwości zapoznania się z normą i dostosowania swojego zachowania do jej treści” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji); „naruszają zasadę zaufania obywatela do państwa i [prawa] stanowionego przez państwo, albowiem na podstawie znajomości ustawy obywatel zyskuje podstawne przekonanie, że skutek w postaci stosowania art. 527 kc do zobowiązań podatkowych nie może mieć miejsca” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji); „wprowadzają pozaustawową ingerencję w prawo własności z możliwością jej stosowania bez sprecyzowania zakresu czasowego (momentu wejścia w życie normy), a przez to dopuszczają stosowanie jej wstecz” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i art. 2 Konstytucji); „nakładają na własność obywateli (niebędących podatnikami) rzeczywisty ciężar podatku bez regulacji ustawowej” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji), a także „powodują niepewność w stosunku do podstawowego prawa, jakim jest prawo własności”. Dnia 19 września 2016 r. skarżący złożyli „pismo procesowe”, w celu uzupełnienia wniesionej skargi konstytucyjnej, powołując się przy tym na art. 207 i art. 217 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 37 ust. 1 w zw. z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK.

Trybunał wyjaśnia, że zgodnie z art. 37 ust. 2 ustawy o TK, jeżeli skarga konstytucyjna nie odpowiada warunkom formalnym przewidzianym w szczególności w tej ustawie, a usunięcie braków jest możliwe, sędzia Trybunału wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie 7 dni od doręczenia tego zarządzenia. Nieusunięcie braków formalnych skargi w terminie jest – w świetle art. 37 ust. 3 w zw. z art. 50 ustawy o TK – podstawą do odmowy nadania jej dalszego biegu. Trybunał zwraca jednak uwagę na to, że nieuzasadnione jest wzywianie do uzupełnienia braków skargi, jeśli prowadziłyby ono jedynie do przedłużenia jej wstępnego rozpoznania. Są bowiem sytuacje, w których już z treści skargi i dołączonych do niej dokumentów jasno wynika, że nie można nadać jej dalszego biegu. Z sytuacją taką mamy do czynienia w sprawie skarżących.

Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy o TK skargę konstytucyjną wnosi się po wyczerpaniu przez skarżącego drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w terminie 3 miesięcy od doręczenia mu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Do wyczerpania drogi prawnej dochodzi wraz z uzyskaniem przez skarżącego prawomocnego rozstrzygnięcia o jego konstytucyjnych wolnościach lub prawach w następstwie skorzystania z przysługujących mu zwyczajnych środków odwoławczych. Wniesienie nadzwyczajnych środków zaskarżenia – np. skargi kasacyjnej w sprawach cywilnych – wykracza poza ramy tak rozumianej drogi prawnej, nie wpływa więc na bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (zob. m.in. nadal aktualne postanowienie TK z 7 grudnia 2011 r., sprawa Ts 163/11, OTK ZU nr 6/B/2011, poz. 499).

Trybunał stwierdza, że skarżący poza pełnomocnictwami szczególnymi dla radcy prawnej, która sporządziła ich skargę, dołączyli do skargi tylko postanowienie Sądu Najwyższego z marca 2016 r., pominęli zaś orzeczenia wydane w ich sprawie przez sądy pierwszej i drugiej instancji, co stanowi brak formalny skargi w świetle art. 48 ust. 2 ustawy o TK. Co jednak istotne, naruszenie swoich konstytucyjnych praw łączą oni nie z postanowieniem Sądu Najwyższego, lecz właśnie z rozstrzygnięciem sądu drugiej instancji, czyli prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Ł. ze stycznia 2015 r. Tym samym skarżący za początek biegu terminu, o którym mowa w przywołanym wyżej art. 47 ust. 1 ustawy o TK, błędnie uznali dzień doręczenia im postanowienia Sądu Najwyższego, tj. 25 kwietnia 2016 r. Powinni oni bowiem wiązać początek biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej z doręczeniem im prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Ł. wraz z uzasadnieniem. Trzeba przy tym podkreślić, że brak wskazania przez skarżących daty doręczenia im tego wyroku nie stoi na przeszkodzie do stwierdzenia, że niewątpliwie nastąpiło to przed datą doręczenia im postanowienia Sądu Najwyższego (25 kwietnia 2016 r.). Oznacza to, że złożyli oni skargę już po upływie terminu określonego w art. 47 ust. 1 ustawy o TK, który nie podlega przywróceniu.

Wobec powyższego Trybunał Konstytucyjny – mimo niewezwania skarżących do uzupełnienia braków formalnych skargi (m.in. przez doręczenie brakujących orzeczeń, wskazanie daty doręczenia wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi czy doręczenie brakującego odpisu skargi wraz z załącznikami) – ma podstawę, aby uznać, że z uwagi na wniesienie skargi konstytucyjnej po terminie jej merytoryczne rozpatrzenie jest niedopuszczalne. Z tej przyczyny odmówił nadania skardze dalszego biegu (art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK).